

**Hlas volajícího,¹ ozvěna milující Marie
čili
SVATÝ JAN NEPOMUCKÝ,
kdysi Matkou krásného milování² milovaný,
jí nejněžnější láskou odpovídající,**

dnes na divadle předvedený třídou nejnižší gramatiky
na Novém Městě pražském 1724

1. SCÉNA

Jan a chlapi.

- Rosilus:³ Výborně, Jane! Pohled' na rozkvetlé dny
naplněné milostí, jakou si tvé
jméno zasluhuje.⁴
- Florilus: Ať tě vznešená přízeň nebešťanů
obdaří proslulou Nestorovou holí,⁵
5 než si své milostiplné jméno odneseš do nebe.
- Mel.:⁶ Jestliže jméno často odpovídá věcem, které pojmenovává,
u tebe, Jane, to platí ještě více, neboť
jméno i přízvisko „milostiplný“ se k tobě výborně hodí.
- Char.:⁷ A proto, chceme-li hledět na líbeznou přednost
10 krásného těla, vskutku spatříme
skvělý půvab⁸ a zářící krásu.
Líbezná Charitky tisknou medové
polibky na tvé rty, rudá krása
purpurové růže a bělostná zář lilie
15 přidávají krásnou barvu již tak sličným tvářím.

¹ Narážka na biblický výraz „hlas volajícího na poušti“, lat. *vox clamantis in deserto*, vztahovaný k Janu Křtíteli (viz předmluva ke hře).

² Lat. *Mater pulchrae dilectionis*, jedno z přízvisek Panny Marie, převzaté ze Sir 24,18, kde tímto výrazem sama sebe označuje Moudrost.

³ Jméno *Rosilus*, které se v jezuitských hrách vyskytuje častěji, je zřejmě odvozeno od slova *rosa*, *ae, f.* – růže. Také jména některých dalších postav jsou odvozena od květin (viz předmluva ke hře).

⁴ Zřejmě narážky na původní význam jména Jan – „Bůh je milostivý, milostivý Boží dar“.

⁵ Lat. *rudis*, *is, f.* byla hůl ke cvičení v šermu, kterou dostávali vysloužilí gladiátoři na znamení propuštění. Odtud výraz *ruđe donari* – být propuštěn. Zde ve spojení se jménem bájného starce Nestora spíše ve významu „obdařit dlouhověkostí“.

⁶ Jméno této postavy se v textu objevuje pouze ve zkratce. Mohlo se jednat např. o jméno Melindus nebo jiné jméno odvozené od slova *mel*, *mellis*, *n.* – med.

⁷ Jméno této postavy se v textu objevuje pouze ve zkratce. Zřejmě souviselo s Charitkami, bohyněmi půvabu a krásy.

⁸ V originále použité slovo *gratia* znamená jak „půvab“, tak „milost“. Jde opět o narážku na Janovo jméno.

20 Tyndareovna,⁹ jež je krásou rovna Alexidovi,¹⁰
ti s radostí hledí do očí. Vznešenost,
soupeřící s královskou, jása, že si na tvém pokorném čele
postavila velebný trůn. Hlavu ti zdobí zlaté
kadeře, veškerá krása, která existuje, se raduje,
že přešla na tebe. Narcisi, tvá krása ti už
nepřináší žádnou slávu, už ti nepřináší
žádnou poctu. Věz, že není hodna slávy
ve srovnání s Janem.

25 Jan: Ale co na tom záleží?
Tyto nestálé půvaby jsou jen pomíjivou poctou.
Kvetoucí mladost hyne, s opadávajícím
květem mizí z tváří rudá růže,
čelo, zářící jak bělostná lilie, potemní,
i ta sladká záře v očích pomine.

30 Florilus: Vždyť všechno smrtelné čas uchvátí.
Avšak v tvém duchu ti zůstane věčný
dar milostí, který nemůže zachvátit
běh času; pokud ovšem nechceš
vyměnit své jméno za špatné přízvisko.

35 Jan: Nikdy nestrpím,
abych zbavil nevinného ducha svaté milosti
milostiplného jména. Od nynějška bude
mou hlavní starostí oddávat se ctnosti
a všech bezbožných zločinů se děsit jako moru.
40 Tak spravedlivě přikazuje Stvořitel všeho světa,
hodný nejvyšší lásky, to si plným právem žádá
mé jméno.

Přichází Mariophilus.

Mariophilus:¹¹ Buď zdrav, jediná
rozkoši mého srdce, sladké potěšení očí.
Buď zdrav, Jane, zlaté dny ti přeje
Mariophilus.

45 Jan: Klaním se a s velkými díky
ti tvé díky vracím.

Mariophilus: Žil jsi
v mé lásce coby láska jediná. Nevinný život
tě učinil hodným lásky. I do budoucna si hled
zachovat nevinnost dodržováním posvátných

⁹ Lat. *Tyndaris, idis, f.* – dcera krále Tyndarea, zde zřejmě spartská Helena.

¹⁰ Snad obecně jméno sličného mladíka, viz Vergilius, *Bucolica* 2.

¹¹ Mariophilus – obecně „ten, kdo miluje Marii, ctitel Marie“ (z řec. *filó* – milovat). Zde snad zastupuje člena mariánské kongregace (viz předmluva ke hře).

- 50 Božích zákonů. Sluší se, abys jako druhou po Bohu
miloval Boží Rodičku. Ještě jsi totiž
ničím nebyl, a již ti Panna pomohla
svou přízní, když ti dobrotivě poskytla pomoc:
dala ti narodit se z lože neplodných rodičů.
55 Od narození tě zahrnuje výjimečnou milostí
a vždy tě jí zahrnovala. Pamatuj na svůj dar,
cti sladkou Matku jako syn a vytrvej
v hluboké lásce.
- Jan: Ctím vznešenou Matku Boží
i svoji. Dokud mi bude dopřáno dýchat
pozemský vzduch, dokud budu žít,
60 nebude pro mě nic slavnostnějšího než Tebe, Maria,
provázet niternou láskou. Maria bude od této chvíle
cílem střel, které dokáže vyslat
mé milující srdce. Duch opilý citem
bude rozjímat o Tobě, jazyk se bude radovat, že o Tobě
65 mluví, oči, že Tě vidí, dychtivě budu plnit všechny
Tvé pokyny. Tobě s vděkem prokážu poslušnost.
- Mariophilus: Tak v pravém znamení Matky milostí
budeš Janem. Zatím si jako zástavu¹²
vezmi podobiznu¹³ Marie, aby zvětšila
70 tvou lásku k Marii a povzbuzovala tě k citu.
- Jan: Ó sladké pouto mysli! Ó lahodná
sladkosti mého srdce, jediná naděje duše,
ó meto všech lásek! Toto je zástava, jež mi oznamuje
věčné štěstí, květ a koruna mého
75 osudu. Dokud mi bude dopřáno žít,
budu na srdci chovat zavěšené toto znamení a pobídku
k velké lásce, než budu ve své věčné lásce k Panně
odnesen i s tebou do nebeských příbytků,

¹² Lat. *pignus, oris, n.* – zástava, záruka, záloha, ale také pouto, závazek nebo důkaz. V této hře ho překládáme podle kontextu, nejčastěji jako „obrázek“ nebo „dar“, pouze v případech, kde má skutečně tento význam, jako „zástava“.

¹³ Lat. *ectypus, a, um* – označuje věc vyrobenou podle nějakého vzoru nebo umělecký předmět, který je vy-
dutý, vypouklý, reliéfní. Na jiných místech hry jako substantivum *ectiphon, ectypon*.

2. SCÉNA

Rosilus a chlapci.

- 80 Rosilus: Co se děje, Rosile, že ti Mariophilus
odpírá svou přízeň? Proč se mu nelíbíš?
Vyrovnáš se Janovi nadáním, jsi stejně krásný,
máš jméno po květině. Zlatý Apollón¹⁴ nikdy
nevychází na svět, nikdy nezapadá,
aniž bys Marii vystrojil věnec, uvitý
85 z mystických růží.¹⁵ A přece si neodnášíš krásnou odměnu
jako důkaz přízně. Jan dostal
krásný dar a ty, Rosile, nic.
Sneseš takovou potupu? Ne, nesnesu.
Je to krásný, půvabný dar. Jeho nádhera
90 bodá do očí, rozdmýchává v hrudi
neutuchající touhu, a jako magnet svou
silou přitahuje železo, tak touha
po tom daru a jeho krása zachvátila mou hrud'.
Ale Rosilovu ctižádostivému přání bude již brzy
95 učiněno zadost. Jan se totiž nemůže
pyšnit touto poctou, kterou se má blýskat
naše hrud'. Přísahám, že opláče, že mě o ni připravil!
Florile! Můj Narcissule a všichni moji druzi,
pojdte sem, chlapci, rychle sem, rychle!
- 100 Florilus: Už poslušně běžíme. Rychle, co je,
proč jsi přikázal, abychom rychle přišli? Pověz, rychle!
- Rosilus: Jde o něco milého a krásného, co se vám
jistě bude líbit. Chtěl bych však, abyste to drželi
v tajnosti!¹⁶
- 105 Florilus: Jako bys to řekl mramoru.
Chlapec 2: Nic neprozradím.
Chlapec 3: Dříve rybička¹⁷ prolomí
vrozené zákony mlčení, než bych tvá tajemství
vyzradil jiným.
- Chlapec 4: Dřív uslyšíš promluvit
vlnu, která nemá jazyk, než můj jazyk
vydá jediné slovíčko.

¹⁴ Lat. *Cynthus*, *ii*, *m.* – přízvisko Apollóna, metonym. „slunce“.¹⁵ Rosilus pravděpodobně mluví o tom, že se modlí růženec.¹⁶ Lat. *sub rosa* – růže byla mj. symbolem tajemství, mlčenlivosti.¹⁷ Lat. *fundulus*, *i*, *m.* – malá ryba, hrouzek.

- 110 Rosilus: Své sliby
věrně dodržíte, prozradím vám své tajné úmysly.
Uplynula krátká chvíle od okamžiku,
kdy si Jan odnesl jako dar zlatou
podobiznu Marie a nosí ji zavěšenou
na srdci.
- Florilus: Kdo mu ji dal?
Rosilus: Mariophilus.
- 115 Florilus: A co Rosilovi?
Rosilus: Tomu nedá vůbec nic.
Chlapec 2: Takže on sám nad ostatními dobude
vítěznou palmu přízně?
- Rosilus: Ano.
Chlapec: A ty mu to přeješ?
Rosilus: Nepřeju.
Chlapec 3: Sneseš to?
Rosilus: Nechci a nemůžu to snést.
- 120 Až Jan nebude nic tušit, pomstím se. Za trest
mu dar ukradnu. Vy se jen rače připojit
na mou stranu a přidejte lest ke lsti.
Se mnou vás čeká velký díl odměny.
- Florilus: Přidáme se k tobě. Jakou lest chceš použít jako první?
Rosilus: Při nejbližší příležitosti ho obejmu
125 a pevně ho přivinu k hrudi. A až to bude čekat nejméně,
nenápadně mu dar vezmu.
- Chlapec 3: Rosile, vyzkoušej si to krátce na nás.
Rosilus: Podívej,
takhle to udělám!
- Chlapec 4: Dobře! Kéž se úklady zdaří.

3. SCÉNA

*Jan, chlapci, Genius květin.*¹⁸

- 130 Chlapec 1: Směje se příjemný jarní vánek, který následuji,
a zároveň mě klidné čtyřspřeží duše veze
na thrácká pole.
- Chlapec 2: Smutná mračna se již stěhují daleko
a nebe se směje. A ponenáhlu na obloze
probleskuje jasnější slunce!
- 135 Jan: Rád se
potěším z toho, že se mračna roztrhla. Jarní den
si žádá něco příjemného. Mám velmi rád
sladkou rozkoš, kterou poskytuje Flóra. S chutí se
osvěžím krásnými kvítky. Obejdu zahradu.
- 140 Genius květin: Buď zdrav, něžná ozdobo kvetoucího věku,
hvězdo mládí, půvabná růže jinošství
a slavná okraso našich květů.
- Jan: Dopřej mi, ať se potěším v líbezných lůžkách Flóry.
- 145 Genius květin: Dopřeju ti to rád, když mi ty, Jane,
dopřeješ svou přítomnost. Zůstaň, kvítku,
mezi rozkvetlými zátočinami. Ať toulavý Favonius
vydechuje lehké vánky, ať rozezní listí
a něžně si pohrává s trávou.
- 150 Ať vonný půvab květů rozptýlí oči, vůně ať
příjemně pohladí chřípí, purpurový květ
ať políbí neobratné ruce a ozdobí hlavu.
- Všechna rozkoš, všechno potěšení ať je poslušně
k službám jeho pokynům.
- 155 Jan: Nechci,
aby se tak dělo z lásky ke mně, ale k milostivé
Panně Matce. Ať tato růže snáší důstojné
pocty Růži tajemné.¹⁹ Ať bělostný narcis
vždy svou cudnou bělostí zdobí krásnou Pannu.

¹⁸ Lat. *genius*, ii, m. – původně duch, který doprovází člověka od narození. Později v literatuře a výtvarném umění obecně alegorická postava, která zastupuje jakoukoli osobu, věc nebo abstraktum.

¹⁹ Lat. *Rosa mystica* – Růže tajemná, jedno z přízvisek Panny Marie.

- Ať jí líbezný tulipán postoupí svou krásu a půvab.
 A ty, fialko, zářící nejvyšší pokorou, podlož svou hlavu
 pod panenská chodidla. Vy ostatní kvítky, kolik
 jich úrodná země zrodila, kolik jich zrodí,
 160 kvetěte a staňte se slavnými ozdobami
 milostivé Boží Matky. Sluší se totiž, aby květiny
 láskyplně ovívaly Pannu. Ó laskavá, dobrotivá,
 sladká Maria! Kolik nese země kvítků,
 tolik srdíček ať vysype z milujícího náručí.
 165 Kolik září na nebi hvězdíček, tolik budiž,
 Panno, jazýčků hlásajících lásku k Tobě. Kolik
 širé moře čítá kapiček, tolik ať je drahých kamínků,
 které poskytne Tvému půvabu. Ó lásko nebe,
 170 chloubo země, překrásná ozdobo světa!
 Dopřej milujícímu přízeň! Budu žít
 a zemřu pro Tvou lásku! Jen mi, Panno, dopřej
 vytouženou přízeň! Chlapci, již jsme se dost věnovali
 příjemným věcem, teď se každý radostně
 vrací domů!²⁰
- Všichni: Sbohem, milé květiny!
 175 Genius květin: A vy, mládenci, mé sladké potěšení,
 dlouho žijte! Od této chvíle
 ať jsou vaše další dny plné květů
 a znovu se k nám přijďte podívat.
- Rosilus: Toto místo přeje úkladům.
 Buď zdrav, Jane!
 Jan: I chlapcům pěkné pozdravení.
 180 Kam míříte? Jaký je cíl vaší cesty?
 Rosilus: Jdeme se pobavit do stinného
 lesa.
 Jan: Přěji mysli bohatou
 úrodu potěšení.
 Rosilus: Chceš-li, buď mým přítelem.²¹

²⁰ Lat. *Lares, um, m.* – domácí bůžkové, zde v obecném významu „dům, domov“. Stejně viz *Penates*, v. 178.

²¹ Lat. *Achates, ae, m.* – věrný přítel a průvodce Aeneův, zde v obecném významu „přítel, ochránce“.

Jan: Dost radovánek, budte zdraví!
 Rosilus: Dovol, abych tě objal.

4. SCÉNA

Rosilus a jeho přátelé.

185 Chlapec 1: Můžeš se těšit²² z daru, po němž jsi toužil?
 Rosilus: Lest vyšla podle přání.
 Chlapec 2: Ukaž, prosím.
 Rosilus: Hele, to je zvědavost!
 Ale sáhni si! Jakého je to rodu?
 Chlapec 2: To vím předem,
 ženského.²³
 Rosilus: Poprosíš?
 Chlapec 2: Pěkně prosím.
 Rosilus: Ten dar je moc pěkný. Moc pěkně
 190 popros.
 Chlapec 2: Ach, nech teď žertů.
 Rosilus: Bez žertů.
 Moc pěkně popros, jestli ho chceš vidět.
 Chlapec 2: Moc pěkně prosím.
 Rosilus: Vážně?
 Chlapec 2: Ano.
 Rosilus: Podívej!
 Stala se osudná chyba, pro niž jsem po zásluze
 zabloudil v labyrintu.²⁴
 Chlapec 2: A co to je, jaký zlý omyl
 195 tě ošálil?
 Rosilus: Již již si chci
 vzít krásný obrázek, když tu se do mé pravice
 vloudí bílý kamínek, na který jako bys napsal
 kamínkem černým: „Ukvapená chtivost
 byla potrestána.“
 Chlapec 3: Přelstěná lest chlapce
 200 ucí chystat příště úklad obezřetněji.

²² Lat. *aveo, ere* – zde v méně obvyklém významu „těšit se“.

²³ Rosilus se zřejmě žertem ptá na gramatický rod Janova daru a druhý chlapec zná odpověď, protože ví, že se jedná o obrázek Panny Marie.

²⁴ Rosilus zřejmě na tomto místě ukazuje prázdnou dlaň nebo dává jinak najevo, že žádný obrázek nemá.

- Zkus to! S pomocí nových úkladů
mu obrázek vezmi!
- Rosilus: To právě stále mučí
mého ducha. Málo záleží na tom, jestli to je
nebo není správné, Jan opláče, že přišel o obrázek.
- 205 Chlapec: Jakým způsobem chceš ten úskok provést?
Rosilus: Přirozeným sklonem své povahy tíhne
k radovánkám. Zlákej ho ke hře.
Protože je družný, bude snadno souhlasit.
Potom však, až bude příjemný klid
- 210 hýčkat unavené údy, ať zazní hudba,²⁵
aby tak vlídný spánek²⁶ svažil smysly.
Myslím, že v tu chvíli mu musíme obrázek vzít.
Vymyslel jsem způsob, jak lest provést. Ale nelíbilo by se vám
vyzkoušet nové úklady, které by zakryly lest lstí?
- 215 Chlapec: Co jsi vymyslel?
Rosilus: Myslím, že lepší bude,
když mu obrázek neodneseme úplně, aby zlodějíci
nebyli vypátráni nebo na ně nepadlo nějaké
podezření.
- Chlapec: Co tedy bude nejlepší?
Rosilus: Uvažoval jsem tak: Místo jeho obrázku mu šikovně nastrč
220 jiný a ten od Mariophila ukradni.
A tak Jana ošálíš novou lstí,
dosáhneš cíle, odneseš si obrázek. A tvoji
zlodějíci budou také výborně ukryti.
- Chlapec: Hle, jak zkušený tkadlec lstí! Tvé úskoky
225 schvalujeme. Tento způsob se nám líbí.

5. SCÉNA

Mariophilus, Jan, chlapi.

Mariophilus: Milujícím je vlastní, že když někoho
milují upřímnou láskou, jako krásnou zástavu

²⁵ Lat. *Orpheus*, *i. m.* – bájný pěvec, zde obecně ve významu „hudba“.

²⁶ Lat. *Morpheus*, *i. m.* – bůh spánku, zde obecně ve významu „spánek“.

- 230 dají milovanému své srdéčko. Ó Matko krásného
milování, budeš žít v mé lásce jako první
po Bohu. Miluji Tě srdcem Jezulátka –
i vy, chlapci, ji tak milujte.
- Chlapec 1: Maria, z hloubi
srdce Tě milujeme! Ó lásco mé myslí!
- Chlapec 2: Ty jsi líbeznější než líbezná matka! Maria,
jsi mi milejší než milý otec! Kdykoli se Tvé
235 sladké jméno dostane k mým uším,
k mému duchu, celé srdce oplývá
mléčnou lahodností.
- Chlapec 3: Když jazyk vysloví Tvé jméno, rozplývá se
v plástev medu. Když o Tobě srdce přemítá,
rozpálí se plamínky čisté lásky a celé hoří
240 z lásky k Tobě.
- Chlapec 4: Kéž mě, Panno, sežehnou
rány lásky k Tobě a ať mě, změněného v popel, opět
miluje nová láska. Ó má lásco!
Nejsladší potěšení milujícího srdce!
- Jan: Ó, kdybych měl všechna srdce světa, ve všech
245 bych rozdmýchal plameny lásky. Všechno plane
láskou k Tobě! Své srdce a zároveň srdce Jezulátka
Ti nabízím jako dar lásky! Přijmi ho, ó lásco
má, a dopřej milujícímu opětovanou lásku!

Zpěv

Zdrávas, Maria, dopřej mi lásku, v obětí Ti nabízím své srdce.

Přichází Rosilus.

- Rosilus: Jaká sladká hudba to doléhá k našim uším?
- 250 Chlapec 1: Tiše, líbezný spánek objímá
a laská milujícího Jana.
- Rosilus: Jděte tiše,
ať nikdo hlukem nezažene sladký spánek.
Čas i místo již přejí tomu, abychom rychle naplnili
své úklady.
- Chlapec: Jdi potichu, prosím.

Rosilus vezme obrázek.

255 Rosilus: Dobře, jděte pryč, už mám obrázek, po němž jsem toužil.

6. SCÉNA

Jan.

Jan: Ježíš! Maria! Co se děje? Spím? Mé srdce však
bdí pro Matku Rodičku. Ó, jak sladká mi je
rozkoš spánku, kterou svému Janovi tisíckrát
dopřává sladká Matka! Ó Panno, buď zdráva!
260 Líbám tě, sladká zástavo. Leč běda, co to
děsí mé oči? Na tvářích se červenala růže
a bělala se lilie. Teď, ach běda,
lilie vystřídala čern, růže bledost,
smutná barva uchvátila příjemnou krásu.
265 Ó Panno nad lunu jasnější,²⁷ proč se vzdaluješ
sama sobě, proč odkládáš svůj půvab?
Ó příliš krásná krásu, proč zapíráš
slávu líbezného obličej? Copak jsem snad,
ó milostivá Panno, provedl něco nehodného
270 pohledu na Tebe? Nevím, jestli se přece jen
něco takového stalo, odpusť mi laskavě ty chyby!
Předvídáš snad nějaký zločin, který mám spáchat?
Nedopusť, Matko, abych zločinem urazil Boha!
Co když jsem ztratil Mariinu bývalou přízeň?
275 Ó Maria, kéž je mi Tvá přízeň nakloněna!
Snad jsem Tě dost nemiloval, Matko
krásného milování? Miluji Tě celým srdcem.
Oznamuješ snad nějaké neštěstí? Přijď mi na pomoc,
Matko, svou milostí. Jestli se řítí nějaké pohromy,
280 odvrát' je a dopřej mi znovu
spatřit Tvůj půvab.
Jestli Tebou pohnou zbožné slzy, prosba a přání,
ukaž se Janovi ve své milosti jako dříve!

²⁷ Srov. mariánskou píseň *Maria, Maria, nad slunce jasnější, nad měsíc krásnější*. Podobně viz v. 348.

285 Duch roztává radostí a září jakýsi paprsek
naděje. To mi, nebesa, dopřejte!

7. SCÉNA

Rosilus, chlapci, loupežníci.

Rosilus: Hej, jak jsem blažený! Foibos²⁸ posvětil vytouženým
světlem na má přání, laskavá Štěstěna schválila
lest, již jsem zkoušel. Ukradený obrázek mi dá
290 velké štěstí, za přízeň, jež vzbuzuje nenávist,
byl odpykán trest. Nejlepším průvodcem, který následuje
přízeň, totiž bývá závist a není možné snést
přízeň jednomu odepřenou, druhému nabídnutou.
Ať se tedy Janův smích smísí s bolestí, ať vzdychá
295 a smutně naříká, radostí si užil dost,
když se těšil z tak krásného daru.
Vzhůru, veselá mládeži, dej se do oslavného
potlesku, ať radost proudí zátočinami
ducha! Račte projít Dianiny listnaté háje.
Tady je divadlo krásné radosti, kde čistá
300 rozkoš občerstvuje zrak a zpěv sluch.
Poté, co dovedná ruka uchvátila vytouženou zástavu,
se totiž sluší přidat k našemu triumfu výjev,
který poskytne pastvu radosti i očím.
Rychle, hned nedočkavým krokem pospěšte
305 do příjemného háje, tam, kde rozmilý lesík
těší mé oči! Ó, jak zelenavý půvab
stromků zachvacuje pohled!
Zde Zefyrové²⁹ ladným pohybem poletují skrz lehké
větvě a při hře si vyměňují polibky skrz stromy,
310 uspořádané do řad jako senát. Vládne tu
přívětivý klid. Líbezný potěšení očí
nemá konce. Tady je sladký klid,
tady nám zní v uších rozkoš

²⁸ *Phaebus, i. m.* – přízvisko Apollóna, zde v obecném významu „slunce, den“.

²⁹ *Zephyrus, i. m.* – vlahý západní vítr.

- 315 krásnou, líbeznou hudbou. Lesík uchvacuje
zrak veselostí, hudba plní sluch
sladkostí. Soudím, že tady je ráj!
Jaký křik to zaznívá vzduchem? Strašný hřmot
nahání strach. Chlapci, dejte se rychle
na útěk! Utečte! Běda, utečte! Ta tlupa je pro všechny
320 hrozbou, že se stanou kořistí a zemřou.
- Loupežník 1: Ženu se za kořistí.
Loupežník 2: Na jaké straně byla? Běž za ní, ach rychle, rychle
běž za kořistí! Proběhni všechny kouty!
Loupežník 3: Kde je ten ničemný netvor? Ať padne za obět
naší zuřivosti!
- 325 Loupežník: Běžte, musíme prohledat všechny
lesní cesty.
- Loupežník 5: Máš kořist?
Loupežník 6: Ne.
Loupežník: Kde se schovává ten hanebný padouch?
Loupežník 5: Běhám, větrím
po celém lese, a přece nevidím tu zlořečenou příšeru,
ačkoli po tom dychtím.
- Loupežník 6: Zkrátka odešel,
vyrazil, unikl. Ohavný padouch!
- 330 Loupežník 5: Mám jen
jedinou věcíčku, kterou ze strachu
někdo ztratil.
- Loupežník 1: To je svatý obrázek
Matky Boží! Tato Matka milosti mi bude
vždycky milá. Rád na ni hledím
a uctívám ji zbožnými polibky. Vždy byla
335 hodná mé úcty a od této chvíle získá
ještě větší lásku! Zatím zavěším obrázek na strom,
aby ti, kdo půjdou přes les, mou Matku

oddaně uctívali. Já sám však častěji
pokleknu, vzdám čest Panně
340 a pomodlím se k ní. Doufám, že laskavá
Panna věnuje lupiči svou přízeň.

8. SCÉNA

Jan, Mariophilus, chlapci.

Jan: Rána, již dříve zasazená zkroušeným žilám,
mě stále ještě trápí a mučí a vzrůstající bolest
345 svírá nešťastné údy jak ochromující mráz.
Milostivá Maria, sladká Matko milosti,
stále ode mne odvracíš své růžové tváře?
Jak dlouho ještě budeš zakrývat svou tvář, proslulou krásou?
Nad krásné slunce krásnější Panno! Jakmile
jsem Tě spatřil, zamiloval jsem si Tě.
350 Milost pohledu na Tebe
mě dříve osvěžovala, ale teď mě zarmucuje
a vyvolává smutné slzy. Nejmilejší
Mariophile! Sladká útěcho mého ducha,
pomoz mi, jsi přece můj ochránce!

Mariophilus: Hle, jsem tu, abych utišil zbožné
355 nářky svého milého chráněnce. Co mi prikazuješ?
Vždyť víš, že má mysl je připravená na všechny tvé pokyny.

Jan: Pohleď na mě, jak naříkám. Záleží-li ti na tvém
miláčkovi,³⁰ vrať mi rychle milostivou
přízeň Panny.

Mariophilus: Panna ji svému Janovi
360 stále dopřává, nikdy ho ze své milosti nevyloučila.

Jan: Ale vyloučila, jak dokazují nepřívětivé tváře
a to, že mi nedopřeje záři svého obličje, bílého jako lilie.

³⁰ Lat. *Charis, itis, f.* – bohyně lásky, zde v obecném významu „láska, miláček“.

- Mariophilus: Mýlíš se.
 Jan: Pohled, jak jindy krásná
 Panna oděla tváře smutkem.
- 365 Mariophilus: Trvám na tom, co jsem řekl: podléháš klamu a brzy
 nebudeš moci popřít, že jsi se mýlil, až s obdivem uvidíš
 na milostivé Panně dřívější krásu.
- Jan: Ale kdy, prosím?
- Mariophilus: Pár chvil uplyne
 a již příští den přinese radostnější události.
- 370 Jan: Ó já blažený! Velkou radostí zahrnuješ
 milujícího Jana!
- Mariophilus: Ať veselé lesíky zatím
 osvěží smutného Jana.
- Jan: Bojím se lesa,
 žijí tam lupiči.
- Mariophilus: Zbav své srdce
 pošetilého strachu, neboť kráčíš jistě, daleko od nebezpečí,
 dokud tě následuji já jako průvodce na cestě.
- 375 Jan: Poslechnu tě.
- Mariophilus: Buď veselý a plný
 blažené naděje. Veselým krokem
 a s vlídným pohledem se procházej zde, po zeleném lese.
- Jan: Hle, jaký krásný obrázek se zde vystavuje
 mým očím, je podobný mému obrázku!
- 380 Mariophile, podívej, jak září, zavěšený na strom.
- Mariophilus: Výborně, Jane. Tady vidíš svůj obrázek.
- Jan: Můj, Mariophile?
- Mariophilus: Obrázek, který vidíš, je tvůj.
- Jan: Ale tenhle je přece můj?³¹
- Mariophilus: Domníváš se, že tenhle je tvůj.
 385 Domnívat se však často znamená mýlit se.
 A ty klameš sám sebe, když věříš, že
 tohle je tvůj obrázek.
- Jan: A nemá snad být můj?
- Mariophilus: Není. Ten obrázek zavěšený na stromě uctívej
 jako svůj. Ten jsem ti nedávno věnoval.

³¹ Jan zřejmě ukazuje na medailonek, který má na krku.

- 390 Jan: A je to tak, jak říkáš?
 Mariophilus: Nevidíš krásná jablka,
 proslulá červení, a bělostnými kruhy malované,
 medovou lahodností sladké tváře?
 Krásu půvabné tváře? Jasně čelo?
 Půvabné oči?
- 395 Jan: Nebesa, jaká radost, díky níž
 se opět stávám sám sebou! Jsi má zástava, jsi moje,
 jsi moje, Maria! Má jediná radost!
 Láska! Rozkoš! Miláček! Potěšení! Spočinutí!
 Uctívám tě tisícem polibků, obrázku, po němž jsem toužil
 více než tisícem přání. Jako bych byl z vosku, celý taji
 400 v tvé lásce. Tisknu tě k rozpálené
 hrudi, sladká zástavo! Jsi jediný cíl a meta
 všech lásek! Milé potěšení duše!
- Mariophilus: Sláva, Jane! Už máš ztracený obrázek!
- 405 Jan: Mám ho, já blažený! Avšak počkej! Kdo ho tam dal?
 Kdo, ptám se, pověsil na strom můj obrázek?
- Mariophilus: Neptej se, uplyne sotva pár chvil a dozvíš se to.
- Jan: Můj duch se rozplývá v radostech
 a jásá.
 Mé srdce se raduje, na jazyku cítím med,
 hruď sotva pojme tu lahodnost.
 410 Pojď, Mariophile, přidej se k mému triumfu!
 Ať mě lesík obdaří veselým jásotem.
 A vy, Faunové, se dejte vesele do tance.
- Faunek: Hle, Faunové jsou tu na tvůj rozkaz. Jestliže se ti zlíbí,
 415 přikazuj, vládni těm, co se poddávají tvým pokynům
 jako vosk. Rozkaz rádi vykonáme.
- Jan: Jásejte
 nad mým triumfem.
- Faunek: Přiješ-li si to, ať noha
 drží³² takt, dáme se s radostí a jásotem do tance.

³² Lat. *salvo, are* – zde v méně obvyklém významu „držet se něčeho, dodržovat“.

Jan: Ano, chci to tak.
 Faunek: Ať se zvučné lyry rozezní hudbou,
 my se dáme pružnýma nohama do tance.

9. SCÉNA

Chlapci a Jan.

420 Chlapec 1: Nahnaná hrůza dosud svírá údy strašlivým
 mrazem. Podívej se, jak se celý třesu.
 [Rosilus]: Mně podlamuje kolena ochromující děs,
 Rosilovo srdce se třese náhlým strachem.
 Sotva dýchám, děs mi bere všecken dech.
 425 Takový děs totiž působí rychlý oddíl lupičů,
 jsou jako neřádní vlci, co se zuřivě vrhají
 na nevinné beránky. Jak je dobře, že jsme nepadli do jejich
 hrozných zubů, jinak bychom se – vždyť jsme jen chlapci –
 jistě stali obětí hrozné smrti. Nyní vítám každého,
 430 kdokoli touží odejít z nepřátelských lesů,
 a tak si zachovat život. Naučil jsem se být opatrnější
 a nikdy nesvěřovat svůj život Dianě.³³
 Ať se propadne toto místo náležející Avernu³⁴
 a hodné hanebné Stygy,³⁵ ať celé shoří
 435 a svým obyvatelům ať opatří kruté hranice!
Jan vychází z lesa.
 Jan: Vracím se blažený, obrázek mi přinesl
 vytoužené štěstí, radosti hojně připlouvají.
 Mariophilus: Jsi blažený, myslím, že se ti nikdo nemůže vyrovnat
 svou blažeností. Jen ty jediný, šťastlivče, prožíváš dny,
 440 jež znovu naplnila veškerá radost.
 Jan: Ty, krásný obrázku, mě osvěžuješ, ty mě oblažuješ!
Vstříc mu vychází Rosilus.
 Rosilus: Buď zdrav, Jane!
 Šálí mě zrak? Vychází z lesa krokem
 plným jásotu, jde vesele a radostně.

³³ Tj. nechodit do lesa.

³⁴ Lat. *Avernus*, *i*, *m.* – jezero v Kampánii považované za vstup do podsvětí, metonymicky „podsvětí, peklo“.

³⁵ Lat. *Styx*, *Stygis*, *f.* – řeka v podsvětí, metonymicky „podsvětí, peklo“.

- 445 Jan: Opětuji chlapcům pozdrav.
Chlapec 2: Pověz, co je,
že překypuješ radostí?
Jan: Milující srdce
to může povědět. Sluší se, aby mi chlapci
blahopřáli, přidali se s jásotem k oslavám,
zpívali oslavné, triumfální zpěvy.
- Rosilus: Proč ti však máme
450 blahopřát?
Jan: Vše chlapcům vyložím.
Mariophilus dal svému chráněnci krásnou podobiznu,
troud lásky k Panně. Sotva chvíli se těším
z milovaného daru, když se ke mně, nevím jak,
dostal jiný. Tehdy jsem se domníval, že je to ten můj.
- 455 Ale když Panna změnila své líbezné tváře,
začal jsem plakat, vzdychat, vydávat ze srdce úzkostný
nárek. A pak, když jsem se v Mariophilově doprovodu
procházel stinným lesem, ukázal se mi obrázek,
zavěšený na stromě. V něm jsem poznal ten svůj,
- 460 začal jsem se veselit, jásat, zachvátila mě radost,
rozplýval jsem se úlevou.
Rosilus: Ach, co to povídáš?
Mluvíš o zázracích a vypravuješ o dosud [...] znameních.
- Chlapec 3: Všechny chlapce naplňuješ
posvátnou úctou.
- Chlapec 4: Hlas mi vázne v hrdle
465 a vlasy mi údivem vstávají na hlavě.
- Chlapec 5: Úžas
ohromuje ducha.
- Rosilus: Nebesa milují Jana.
Nejvíce ho miluje Maria, a že ho tak miluje,
to je jasnější nad polední slunce.
Hle, jak milostivě se o něj stará, přeje mu,
470 zlé úmysly nad ním rozmetává, pomáhá
svému Janovi a přináší mu nebeskou pomoc.

- Jan: To je neobyčejná přízeň starostlivé matky.
Uctívám mocnou Pannu,
miluji tu, která mě miluje, ctím starostlivou Matku.
475 Chlapci: Uctívejme ji i my. Ctíme a milujeme Marii,
která miluje tebe.

10. SCÉNA

- Chlapec: Maria, odpusť provinění.
Uděl nám za zbožné slzy milost, o kterou
žádáme, a vytoužené odpuštění. Dopřej, Panno,
nezdárníkům soucit a projev svou vlídnost!
480 Jan: Jakou milost žádáte?
Rosilus: Běda, stydím se vyslovit,
co jsem se nestyděl udělat.
Jan: Pověz přece,
za jaký čin se to stydíš?
Chlapec:³⁶ Spáchal jsem
strašný zločin, to mě mrzí a za to se stydím.
Jan: Co je, pověz!
Rosilus: Dopustil jsem se velkého provinění na tobě a na Marii.
485 Jan: Na mně a na Marii?
Rosilus: Dopustil jsem se velkého provinění.
Jan: Provinění? Jakého?
Rosilus: Dovol, abych ti to upřímně vypověděl.
To má závistivá chtivost ti ukradla milovaný
obrázek a dala ti ten, který vidíš.
Jan: Říkáš pravdu?
Rosilus: S bolestí říkám pravdu. Smiluj se,
490 dej provinilci milost.
Jan: Kdy a kde?
Rosilus: Tady, když jsi se oddával spánku.
Jan: Kdo ho odnesl do lesa?
Rosilus: Pro obveselení mysli jsme šli všichni
do lesa, když tu náhle vyskočil strašný lupič
a vyděsil všechny chlapce. Dali jsme se na úprk, leč běda,
495 tento útěk nás připravil o ničemně ukradený obrázek!

³⁶ Zřejmě jde stále o Rosila.

- Jan: Kdo ho nechal na stromě?
 Rosilus: Na to ses zeptal těch,
 kteří nevědí. Snad nějaký zbožný lupič
 na pokyn Panny.
- Jan: Tomu věřím a je to dobře,
 neboť Panna je šlechetná, starostlivá a svému služebníku
 500 nakloněná, sladká útěcha ducha pro toho,
 kdo si to zaslouží.
- Rosilus: Kéž tato milostivá Matka obdaří
 chlapce svou milostí! Ó, kéž by bylo smazáno
 to bezbožné provinění, které budou mé slzy
 smývat, a budou ho smývat tak dlouho, dokud budu živ.
- 505 Jan: Panna ho vymaže a všechny chlapce touží láskyplně
 hýčkat v milujícím náručí.
- Rosilus: Hýčká nehodné.
- Jan: Lásky je hoden každý, kdokoliv ji jen
 ochotně oplatí. To bude od nynějška
 má jediná starost, žít v klidu ve sladkém
 510 milování, jako první po Bohu milovat Matku Boží,
 na ni myslet, o ní mluvit, po ní dychtit.
- Chlapec 2: Ó šlechetná Panno, ukaž nezdárníkům
 svou shovívavost, dopřej pomýleným milost!
- Chlapec 3: Ó nad milou matku milejší, nad sladkého otce
 515 mnohem sladší Maria, uděl viníkům
 šlechetně milost! Od této chvíle toužím
 navždy žít v Tvé milosti, celý se zasvěcuji
 Tvé lásce. Dokud mi bude dopřán
 životadárný vzduch, Matko krásného
 520 milování, budu Tě milovat, ó má lásko!
- Chlapec 5: Budu dychtit po Marii, dokud budu dýchat,
 ona bude žít v mé mysli, dokud budu žít, zůstanu
 v Tvé lásce, já, který žiji vždy pro Tebe
 a jako oběť Tvé lásky.
- Jan: Taková láska je správná,
 525 té dávejte i nadále celé srdce.
 Ó Maria, sladká Maria! Pohleď na své
 oddané ctitele, služebničky, ba dokonce, jestli dovolíš,

530

na syny, kteří Tě milují. Tobě se
cele zasvěcujeme, odevzdáváme Ti srdce zapálená
láskou k Tobě, dokud tato láska rozdmýchává plamínky,
aby srdce milostně hořela, než je láska k Tobě spálí
a jako popel vzlétnou k nebesům!